

Kaksikielisen opettajan ABC - esiopetus

Helsinki

Hyvä opettaja,

Tervetuloa kaksikielisen varhaiskasvatuksen opettajille suunnatun perehdytysmateriaalin pariin. Sen tarkoituksena on tarjota kattavaa tietoa ja käytännön työkaluja kaksikielisen varhaiskasvatuksen toteuttamiseen. Toivomme, että tämä materiaali auttaa sinua kehittämään opetustasi ja tukemaan oppilaiden kielellistä ja kulttuurista kasvua.

Tämä materiaali on toteutettu yhdessä opettajien kanssa Opetushallituksen rahoittaman Helsinki oppii kielillä 6 -hankkeen tuella. Lisätietoja muista kielihankkeista ja niissä tuotetuista materiaaleista löydät sivuilta www.kielet.hel.fi.

Jenna Balk
projektisuunnittelija

Sisällys

Kaksikielinen esiopetus	4
<i>Sanasto</i>	4
<i>Kaksikielisen esiopetuksen muodot lyhyesti</i>	4
<i>Kaksikielisen esiopetuksen tavoite</i>	5
<i>Kaksikielisen esiopetuksen pedagogiset periaatteet</i>	5
<i>Kaksikielinen esiopettaja</i>	6
Varhainen kielten oppiminen	7
<i>Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet</i>	7
<i>Esiopetuksen kielet</i>	7
<i>Lasten kielellinen kehittyminen</i>	8
<i>Kielten oppiminen aivotutkimuksen näkökulmasta</i>	9
<i>Uuden kielen oppiminen esiopetuksessa</i>	10
<i>Muista nämä!</i>	10
Kielitietoisuus kaksikielisessä esiopetuksessa	11
<i>Kielitietoisuus toimintaa ohjaavissa asiakirjoissa</i>	11
<i>Kielitietoisuuden osa-alueet</i>	11
<i>Kielitietoisuus varhaiskasvatuksessa</i>	12
<i>Lasten kielellinen kehittyminen</i>	12
Toiminnan suunnittelu	14
<i>Kaksikielisen esiopetuksen suunnittelu</i>	14
<i>Esimerkkituokio 1: Weather</i>	14
<i>Esimerkkituokio 2: Weather and clothing</i>	15
<i>Toiminnan arviointi</i>	15
Lähteet:.....	16

Kaksikielinen esiopetus

Tämän luvun aikana tutustut kaksikielisen esiopetuksen määritelmiin ja esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden keskeisiin kirjauksiin. Tutustut aiheen termistöön ja kaksikielisen esiopetuksen pedagogisiin periaatteisiin. Tämä luku toimii johdantona muille luvuille.

”Kaksikielistä opetusta voidaan toteuttaa usealla tavalla. Yhteistä toteutustavoille on se, että kielet eivät ole pelkästään opetuksen ja oppimisen kohteena, vaan niitä käytetään oppimiskokonaisuuksien opetuksessa ja esiopetuksen arjen toiminnassa.”

(Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014)

Sanasto

Kaksikielinen varhaiskasvatus/esiopetus = kattokäsite toiminnalle, jossa toiminta/opetus tapahtuu myös muulla kuin päiväkodin opetuskielellä.

Laajamittainen kaksikielinen esiopetus = 25 % tai yli toiminnasta on kohdekielellä.

Suppeampi kaksikielinen eli kielirikasteinen esiopetus = 25 % tai alle toiminnasta kohdekielellä.

Kotimaisten kielten kielikylypy = Suomessa kielikylypyä voidaan järjestää vain virallisilla kielillä (suomi ja ruotsi) tai vähemmistökielellä (saame). Muuta kaksikielistä varhaiskasvatusta ja esiopetusta voidaan järjestää eri kielillä. Varhaiskasvatuksessa toiminnasta 100% kohdekielellä/kielikylypykielellä.

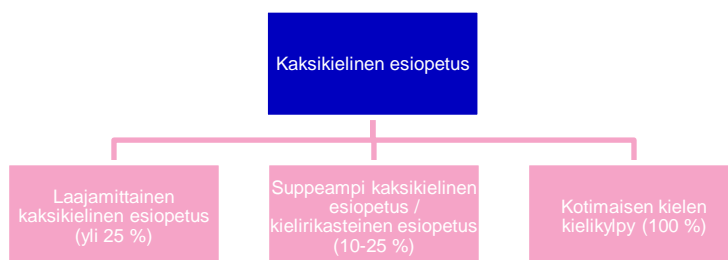
Opetuskieli = Kieli, jolla toiminta yleisesti tapahtuu päiväkodissa. Tässä yhteydessä suomi.

Kohdekieli/kielikylypykieli = Kieli, jota opetellaan sekä käytetään toiminnassa kaksikielisessä varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa.

Scaffolding = Kielen oppimisen tukikeinot esimerkiksi kuvatuki

Kaksikielisen esiopetuksen muodot lyhyesti

Kaksikielistä esiopetusta voidaan tarjota kolmessa eri muodossa: Laajamittainen kaksikielinen esiopetus, suppeampi kaksikielinen esiopetus eli kielirikasteinen esiopetus ja ruotsin kielikylypy. Tässä materiaalissa keskitymme laajamittaiseen ja kielirikasteiseen esiopetukseen.

Suppeammasta kaksikielisestä esiopetuksesta käytetään myös termiä kielirikasteinen esiopetus. Kielirikasteisessa esiopetuksessa 25 % tai alle opetuksesta ja toiminnasta on kohdekielellä. Laajamittaisessa kaksikielisessä esiopetuksessa on taas 25 % tai yli toiminnasta kohdekielellä. Kohdekieltä voidaan käyttää esiopetustuokioissa sekä muussa toiminnassa. Lapset tutustuvat kieleen leikin ja toiminnan kautta. Suoraa kääntämistä pyritään välttämään. Yhteistä molemmille muodoille on, että kieli on sekä opetuksen kohteena että välineenä.

Kaksikielisen esiopetuksen tavoite

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteista luvussa **4.4. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä** määritellään myös kaksikielisen esiopetuksen tavoite. Tavoitteena on innostaa lapsia uuden kielen opetteluun ja tutustua kieleen yhdessä. Kieleen tutustuminen käy leikkien, laulujen ja muun toiminnan kautta. Pehdy tavoitteisiin tarkemmin esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa:

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/esiopetus/419551/tekstikappale/694617>

Kaksikielisen esiopetuksen pedagogiset periaatteet

Kaksikielisessä esiopetuksessa on tärkeää, että kielellinen syöte eli kieli, jota lapset kuulevat ja näkevät on monipuolista. Tämä tarkoittaa sitä, että opetuksessa käytetään erilaisia tekstejä monista eri lähteistä. Käytetään monipuolista sanastoa ja myös kuvailevaa kieltä silloin kun se on tarkoituksen mukaista. Monipuolisuus koskee niin opettajan käyttämää kieltä, oppimateriaaleja kuin oppimisympäristöjä. Kielellisen syöteen runsaus tarkoittaa, että lapset toimivat niin puhutun kuin kirjoitetun kielen kanssa. Lisäksi ryhmän tilaan voi laittaa näkyville ajankohtaista sanastoa tai fraaseja.

Jotta monipuolinen kielenkäyttö on mahdollista, tarvitsevat oppilaat tukea ymmärtämiseen ja tuottamiseen. Rutiinit, toisto ja aikuisen malli luovat oppilaille turvaa sekä tukevat ymmärrystä. Samalla ymmärrystä voi tukea ei-kielellisillä keinoilla kuten ilmeillä ja eleillä. Uuden sisällön ymmärtämistä kohdekielellä tukee toiminnallisuus havainnollistaminen ja visuaalinen. Kuten kaikessa esiopetuksessa myös kaksikielisessä selkeys ja johdonmukaisuus edistää oppimista. Lapsia kannustetaan kohdekielen käyttöön ja heille annetaan säännöllisesti palautetta heidän kielitaitonsa kehittymisestä.

Kielellinen syöte on monipuolista ja runsasta

- opettajan käyttämä kieli
- oppimateriaalit
- ympäristö

Uuden kielen ymmärtämistä ja tuottamista tuetaan

- rutiinit, toisto ja mallit
- selkeys ja johdonmukaisuus
- ei-kielelliset keinot: ilmeet, eleet
- toiminnallisuus, havainnollistaminen ja visualisointi

Kohdekielen käyttöä ja yksilöllistä kehittymistä tuetaan ja ohjataan

- kannustaminen
- jatkuva palaute

Kaksikielinen esiopettaja

Kahdella kielellä opettavat opettajat ovat parhaimmillaan **kaksikielisiä, kielellisesti tietoisia, innostuneita ja luovia**. Opettajan on puhuttava **selkeää yleiskieltä**, joka on mahdollisimman oikeakielistä. Opettajan on **tarkkailtava ja kehitettävä** omaa kielenkäyttöään ja taitoaan jatkuvasti.

Opettaja

- sopeuttaa **kielenkäyttönsä** oppilaille sopivalle tasolle.
- tukee oppiainesisältöjä opettaessaan **kielen ymmärtämistä ja tuottamista**.
- käyttää **monipuolisia opetusmenetelmiä**.
- tukee oppijan **yksilöllistä kielenkehitystä**.
- **valmistaa ja muokkaa** olemassa olevista materiaaleista opetukseen sopivaa oppimateriaalia, sillä valmiita ei juuri ole.

Bergroth (2015)

Varhainen kielten oppiminen

Tässä luvussa tutustut varhaisen kielten oppimisen hyötyihin ja lapsen vieraan kielen oppimisen etenemiseen. Luvussa pyritään vastaamaan kysymyksiin: Miksi varhainen kielten opiskelu kannattaa? Mitä varhaisessa kielten opetuksessa on hyvä ottaa huomioon?

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet

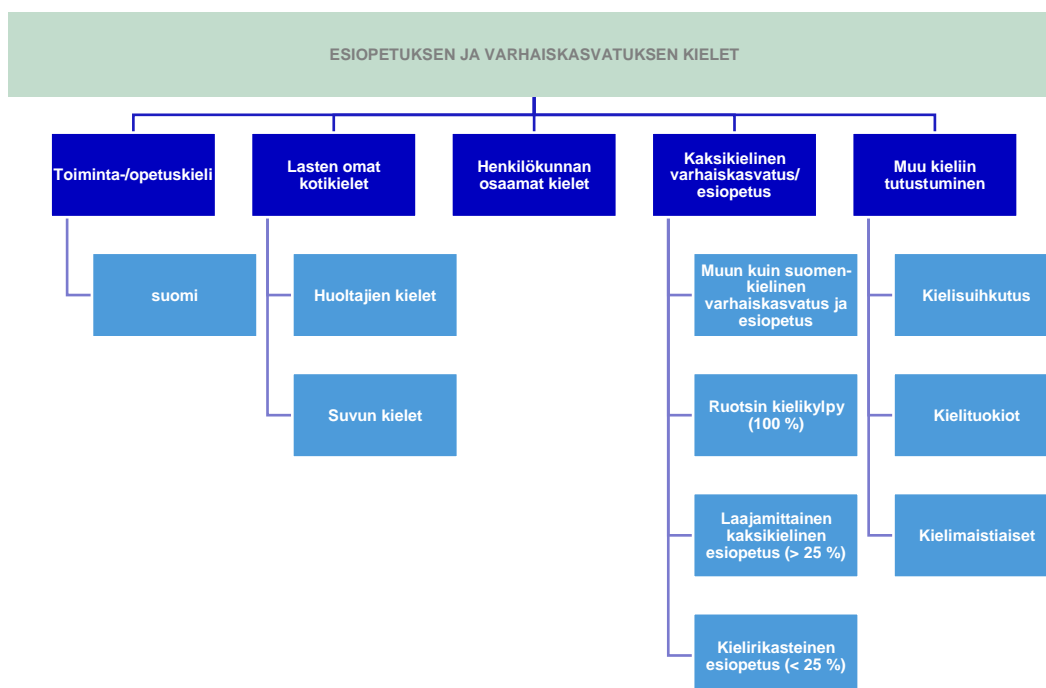
Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet ohjaavat esiopetuksen toiminnan suunnittelua. Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin yhdeksi keskeiseksi oppimiskokonaisuudeksi on nostettu Kielen rikas maailma. Se yhdessä luvun Kaksikielinen esiopetus antaa reunaehdot kaksikielisen esiopetuksen toteuttamiseen Kokonaisuus käsittää kielen sekä oppimisen välineenä, että kohteena. Perehdy mitä paikallinen esiopetuksen opetussuunnitelma sanoo Kielen rikas maailma kokonaisuudesta. Tästä Helsingin esiopetuksen opetussuunnitelmaan: <https://www.hel.fi/static/liitteet/vaka/Esiopetussuunnitelma-2016.pdf>

Esiopetuksen kielet

Seuraavaksi tarkastellaan päiväkodin kielellistä ympäristöä. Eli pohditaan kielten näkökulmasta millaisessa ympäristössä lapset ovat esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen aikana.

Kielen oppiminen ei tapahdu tyhjiössä vaan vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Lisäksi siihen vaikuttaa oma tausta, äidinkieli ja kulttuuri, jonka läpi tarkastelee uutta kieltä. Siksi on tärkeää miettiä sitä kielellistä ympäristöä ja viitekehystä, jossa lapset ovat. Muita kieliä ei tule sivuuttaa vaan on hyvä tiedostaa niiden olemassaolo ja eri kielten eroja voi hyvinkin pohtia lasten kanssa. Kaikenlainen kielten vertailu ja tarkastelu kehittää lasten kielellistä tietoisuutta ja edistää kielten oppimista. Lähde nyt pohtimaan oman yksikön ja ryhmän näkökulmasta mitä kieliä taulukkoon sijoittuisi.

Apuna voi käyttää myös KieliPeda-työkalun Monikielisen lapsen kielimaailma -lomaketta:
https://www.utu.fi/sites/default/files/media/Kielipeda_tyovaline.pdf

Lasten kielellinen kehittyminen

Kielellisen kehityksen kannalta keskeisiä ovat:

vuorovaikutustaidot

On taitoja, joita tarvitaan, kun toimitaan yhdessä muiden kanssa. Osana vuorovaikutustaitoja on sanallinen ja sanaton viestintä. Eli myös ilmeiden, eleiden ja äänenpainojen ymmärtäminen on osa vuorovaikutustaitoja. Puheen vuorottelua on hyvä harjoitella myös tietoisesti ja lapsille auki selitettynä. Vuorovaikutustaitojen kehittymisen kannalta on tärkeää, että lasten sanallisiin ja sanattomiin aloitteisiin vastataan. Lasten tulee kokea tulevaisuutta kuulluksi.

kielen ymmärtämisen ja tuottamisen taidot

Esiopetuksessa on tärkeää puhutun kielen ymmärtäminen. Osa lapsista alkaa jo hahmottaa myös kirjoitettua kieltä. Sitä voi tukea myös osana toimintaa. Myös tuottamisen taidoissa keskitytään puhuttuun kieleen. Lasten kiinnostuksen myötä voidaan myös tutustua kirjoitettuun kieleen ja harjoitella kirjoittamista ohjatusti. Lasten ymmärtämistä voidaan tukea esimerkiksi kuvien ja mallintamisen avulla. Eläytyminen ja ilmeet myös tukevat viestin välittymistä. Lasten kanssa on hyvä harjoitella asioiden selittämistä ja kertomista. Sitä voidaan harjoitella mallintamisen ja täydentävien kysymysten avulla.

kielellinen muisti

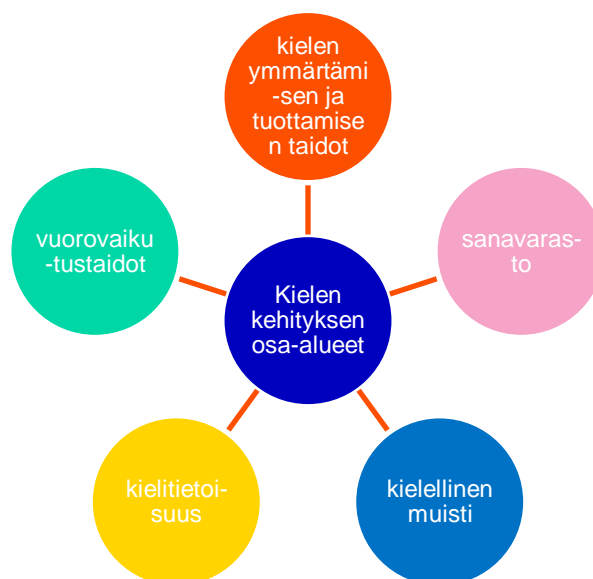
Kielellinen muisti viittaa tehtäviin ja asioihin, joissa tallennetaan, säilytetään ja palautetaan mieleen kielellisiin kokemuksiin liittyviä asioita esimerkiksi nimikkeitä, sanoja, lauseita, kertomuksia. Muistamistaito on yksi ihmisen jokapäiväisen elämän taito ja sillä on erityinen merkitys uusien asioiden oppimisessa. (Niilo Mäki Instituutti)

sanavarastoa

Lasten sanavarastoa voidaan esimerkiksi kartuttaa laulujen, lorujen ja lukemisen avulla. On tärkeää, että arjessa käytetään rikasta ja monipuolista kieltä. Lapsille luetaan monipuolisesti erilaisia tekstejä ja niitä tutkitaan yhdessä. Asioiden nimeäminen toiminnan ohessa kasvattaa lasten sanavarastoa.

kielitietoisuus

Kielitietoisuus on puolestaan eri kielenkäytön tilanteiden, tekstien ja kielen piirteiden havainnoimista tietoisesti. Kielitietoisuuteen kuuluu myös äänne-erottelun harjoittelu (esimerkiksi alkuäänteen tunnistaminen). Lisäksi kielitietoisuuteen kuuluu taju, että on erilaisia kieliä. Kaikki yllä mainitut keinot tukevat myös kielitietoisuuden kehittymistä. Kielitietoisuus kuten muutkin kielenkehityksen osa-alueet eivät ole erillisiä toisissaan vaan limittäisiä ja samanaikaisia. Siksi monet toimet tukevat monien eri osa-alueiden kehittymistä.

Kielten oppiminen aivotutkimuksen näkökulmasta

Minna Huotilainen on tutkinut kielten oppimista aivotutkimuksen näkökulmasta. Hän on luennoinut aiheesta laajasti. Tutkimuksissaan hän on päätenyt seuraaviin tuloksiin:

- Äidinkielen sanavaraston ja äännekartan normaali kehitys havaitaan viimeistään 3 vuoden iässä erittäin varmasti. Jos äidinkielen kehitys on normaalia, vieraalle kielelle altistuminen on laajan tutkimusaineiston perusteella hyödyllistä 3 vuodesta eteenpäin.
- Lapsilla, joilla äidinkielen kehitys on hidastunutta tai siinä havaitaan ongelmia, tutkimuksia vieraalle kielelle altistumisesta on vähän. Nämä tutkimukset osoittavat, että altistus on hyödyllistä.
- Jos lapsella on kaksi vahvaa äidinkieltä, varhainen altistus kolmannelle kielelle on mitä todennäköisemmin hyödyllistä.
- Altistuminen 3-8 vuoden iässä kielelle ei mene hukkaan, vaikka kielen opiskelua ei jatkaisi. Lapsi unohtaa opitut sanat, mutta äännekartan joustavuus säilyy ja hyödyttää uusien kielen oppimista ja erityisesti sen kielen oppimista, jolle on varhaislapsuudessa altistunut.
- Tehokkaimmat varhaisen kielenopetuksen tavat ovat altistaminen **osana toimintaa, leikkimällä ja laulamalla.**
- Laulun käyttö on tehokasta, **koska kielellisten piirteiden oppiminen laulusta on helpompaa kuin puheesta.** Musiikki tukee kuulojärjestelmän kehitystä yleisesti.

Katso Minna Huotilaisen luento aiheesta tästä:

https://www.youtube.com/watch?v=7_9PdZXsOH0

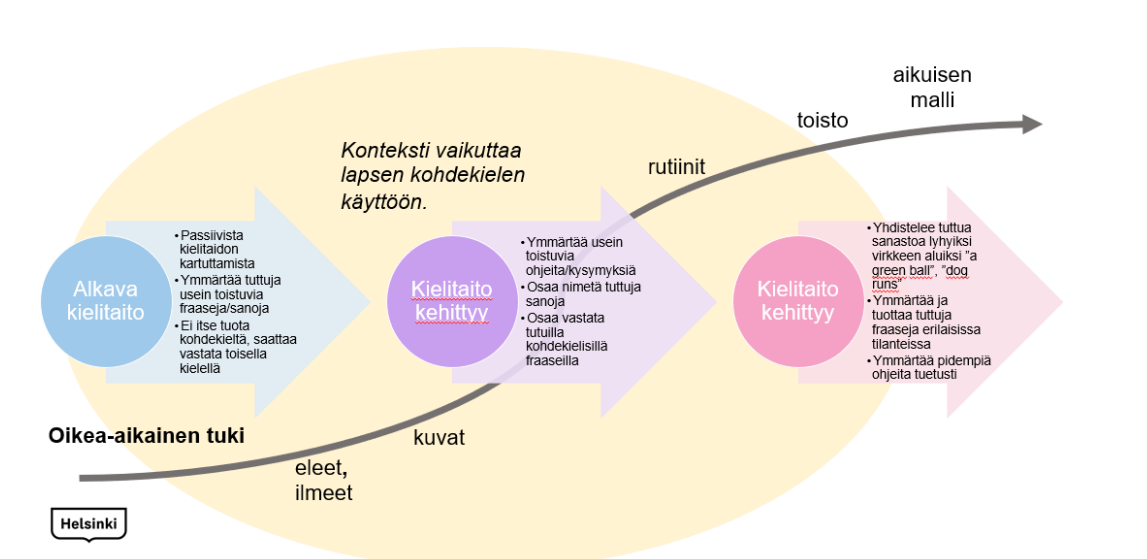
Uuden kielen oppiminen esiopetuksessa

Kielitaidon kehittymistä voidaan kuvata monella tapaa. Alla oleva kuvaaja on luotu tätä materiaalia varten, ja se on tehty eurooppalaisen viitekehyksen taitotason kuvauksien pohjalta.

Eurooppalaista viitekehystä on käytetty myös pohjana opetuksen tavoitteiden ja oppilaan kielitaidon osaamisen tason kuvausten taustalla. On kuitenkin hyvä muistaa, että kielitaidon kehittyminen on aina yksilöllistä. Kuvaaja on yksinkertaistettu malli.

Tutustu halutessasi eurooppalaiseen viitekehykseen tarkemmin tästä:

<https://www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages/uses-and-objectives>

Muista nämä!

Lapsi oppii kahta tai useampaa kieltä samaan aikaan.

Oman äidinkielen/-ten kehittyminen luo pohjaa (muiden kielten) oppimiselle.

Kielitaidon kehittämisessä on yksilöllisiä eroja.

Yhden kielen ei tarvitse olla "valmis" ennen seuraavan opiskelun aloittamista.

Kielten sekoittuminen keskenään sanastollisesti tai rakenteellisesti puheessa ei ole vaarallista vaan

Uuden kielen oppiminen ei vähennä taitoja aikaisemmin opituissa kielissä.

Eri kielten vaikeutta ei voi mitata/kuvata yksiselitteisesti.

Eri kielten hyödyllisyyttä ei voi mitata/kuvata yksiselitteisesti.

Kielitietoisuus kaksikielisessä esiopetuksessa

Tässä luvussa perehdytään kielitietoisuuteen esiopetuksen näkökulmasta. Kielitietoisuus on osa Varhaiskasvatussuunnitelman ja Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteita. Luvussa esitellään niiden keskeiset kirjaukset ja kielitietoisuuden osa-alueet. Luku antaa vinkkejä kielitietoisuuden toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.

Kielitietoisuus toimintaa ohjaavissa asiakirjoissa

Kielitietoisuuden osa-alueet

Kielitietoisuus on käsitteenä monitasoinen ja sitä on tutkimuksissa määritelty monilla tavoin. Tärkeää on ymmärtää, että kieli on keskeinen osa kaikkea toimintaa. Tässä materiaalissa kielitietoisuuden osa-alueet ovat määritelty seuraavasti.

Kielitietoisuus on:

1. Tietoisuus kielestä järjestelmänä ja sen toiminnasta

Kielitietoisuus on tietoisuutta **kielestä järjestelmänä** eli miten kieli rakentuu äänteistä, sanoista, virkkeistä. Kielitietoisuus on myös tietoisuutta **kielen toiminnasta** eli miten kieltä käytetään eri tilanteissa sekä miten kieli ilmenee eri tilanteissa eri muodoissa (esim. kirjakieli, puhuttu kieli sekä murteet).

2. Tietoisuus kielistä

Kielitietoisuus on tietoisuutta **eri kielistä ja niiden moninaisuudesta**. Eri kielillä on yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia. Kielet ovat kiinteä osa kulttuuria ja sen ilmenemistä. Kielten osaaminen lisää siis myös kulttuurista ymmärrystä.

3. Tietoisuus kielen merkityksestä yksilölle ja yhteisölle toiminnassa

Kielitietoisuus on tietoisuutta kielen **merkityksestä jokaiselle**. Kielellä on viestinnällinen tehtävä, sen avulla voidaan välittää ja vastaanottaa tietoa muilta. Kieli on keskiössä kaikessa vuorovaikutuksessa. Kieli on myös osa identiteetin rakentumista, sillä kielen ja sen luomien merkitysten avulla luomme kuvaa itsestämme ja muista osana yhteisöä.

4. Tietoisuus kielen merkityksestä kognitiivisissa toiminnoissa

Kielitietoisuus on tietoisuutta **kielen merkityksestä osana ajattelutaitoja**. Ajattelu, päättely, ongelmanratkaisu ja muistaminen rakentuvat kielen avulla. Kieli luo merkityksiä konkreettisille sekä abstrakteille asioille. Kielen luomien merkitysten avulla voimme kommunikoida muiden kanssa. Kieli mahdollistaa uusien asioiden ymmärtämisen, siis oppimisen.

(Lehtonen & Rätty (2018) OPH Kielitietoinen opetus - kielitietoinen koulu)

Kielitietoisuus varhaiskasvatuksessa

Turun opettajakoulutuslaitoksen tuottamalla videolla Mari Honko avaa selkeästi ja kattavasti mitä kielitietoisuus tarkoittaa varhaiskasvatuksen näkökulmasta. Videossa käsitellään kielitietoisuutta S2-näkökulmasta, mutta samat periaatteet toimivat myös kaksikielisessä esiopetuksessa.

Linkki videoon: <https://youtu.be/6joAiqTT1g4?si=C8gkyw5TShrtujH0>

Lasten kielellinen kehittyminen

Lapsen kielellinen kehittyminen alkaa oman äidinkielen äänteiden vahvistumisella. Jo ennen kuin lapsi tuottaa puhetta, oppii hän kieltä aikuisen mallista.

Lapsi oppii aikuista matkimalla tuottamaan itse kieltä ja kieli on hyvin käytännönläheistä. Aikuisen malli on tärkeä myös lukemisessa ja se luo pohjan lukutaidon kehittymiselle.

Lapsen kielellistä kehittymistä voidaan tarkastella neljän tason avulla:

Fonologinen tietoisuus: lapsi ymmärtää kirjaimen ja äänteen välisen yhteyden
(6-vuotias harjoittelee)

Morfologinen tietoisuus: tietoisuus sanoista
(6-vuotias harjoittelee erottamaan sanarajoja)

Syntaktinen tietoisuus: ymmärrys sanajärjestyksestä, puheen rytmistä ja melodiasta sekä sääntöjärjestelmistä
(6-vuotias arvioi lauseita kieliopillisin perustein)

Semanttis-pragmaattinen tietoisuus: ymmärrys sanojen sisällöistä ja merkityksistä
(6-vuotias toimii konkretian tasolla)

Lasten kielellistä kehitystä on tarkasteltu Marja Nurmilaakson artikkelissa "Pienen lapsen kielellinen tietoisuus osana kielen kehitystä". Artikkelin löydät teoksesta Lapsi ja kieli – Kielellinen kehittyminen varhaiskasvatuksessa (Nurmilaakso & Välimäki, 2011) s. 31-41.

Linkki teokseen: <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/80046/d9e0eb99-ef75-4704-a185-14aa8cbf9366.pdf?sequence=1>

Käytännön esimerkkejä kielellisen tietoisuuden kehittymisen tukemiseen:

lorut ja niihin liittyvät
kuvakortit

riimitely

satuhetket

lasten oma kerronta

muistipelit

toiminnan
sanallistaminen

Toiminnan suunnittelu

Tässä luvussa keskitytään kaksikielisen esiopetuksen arkeen. Saat vinkkejä kaksikielisen esiopetuksen toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen. Luvussa esitellään myös kaksi esimerkkituokiota, joissa on linkit niitä käytettyihin materiaaleihin.

Kaksikielisen esiopetuksen suunnittelu

Kaksikielisen esiopetuksen tavoitteena on tutustuttaa ja innostaa lapsia kielten opiskeluun. Apuna kaksikielisen toiminnan suunnittelussa voit käyttää Helsingissä tuotettua käsikirjaa ”Handbook for bilingual pre-primary education”.

Käsikirja ladattavissa: <https://kielet.hel.fi/kielirikasteinen-ja-laajamittainen-kaksikielinen-esiopetus/>

Esimerkkituokio 1: Weather

EXPLORING AND INTERACTING WITH MY ENVIRONMENT

Weather

Content outcomes

You can:

- identify and name different types of weather from pictures
- match clothes to weather.

Language outcomes

You can:

- talk about the weather
- say what you are wearing.

Key words

hot, cold, warm, sunny, cloudy, snow, rain, a jacket, warm socks, winter boots, a hoodie, a dress, leggings, a T-shirt, overalls, a rain jacket, rubber boots

Key phrases

What's the weather like? / How's the weather?
It's raining / snowing. It's sunny. It's warm / cold.
What do you wear when it's sunny / cold / raining?
I wear shorts / a winter jacket / rain boots.

Scaffolding

• visual aids: weather picture cards, weather words on display.

Kuva 1 Handbook for bilingual pre-primary education

Kuva 2 Värinautit varinautit.fi

Käsikirjasta on valittu tuokion teemaksi sää. Tuokio on ensimmäinen säää käsittelevä, joten tuokiossa tutustaan sääsanastoon. Tavoitteena on, että tuokion aikana opettaja puhuu pääasiassa kohdekieltä.

1. Tuokio alkaa niin, että taululla on esillä kysymys: ”How’s the weather today?” ja säähän liittyvät kuvakortit ([linkki kortteihin](#)). Opettaja lukee kysymykseen ääneen ja ihmettelee, mitä se tarkoittaa. Lapsia voi ohjata katsomaan kuvia osoittamalla niitä ja käyttäen ihmetteleviä eleitä. Kun on annettu kaikille aikaa miettiä, voi antaa jollekin lapselle luvan kertoa päivän aiheen.
 2. Seuraavaksi mietitään kuvakorttien avulla, millainen sää tänään on. Opettaja toistaa kysymyksen ”How’s the weather today?” ja jatkaa ”Is it sunny/cloudy/rainy/..” samalla näyttämällä sopivaa kuvakorttia. Lapset voivat vastata yes/no opettajan antaman mallin mukaan
 3. Lopuksi lauletaan teemaan sopiva laulu esim. [Super simple songs: How’s the weather.](#)
- + Jatketaan päivän sään tarkkailua esimerkiksi viikon ajan ja otetaan sää sekä laulu osaksi aamupiiriä. Sään voi kirjata ylös esim. [Weather chart:n](#).

Esimerkkituokio 2: Weather and clothing

EXPLORING AND INTERACTING WITH MY ENVIRONMENT

Weather

Content outcomes

You can:

- identify and name different types of weather from pictures
- match clothes to weather.

Language outcomes

You can:

- talk about the weather
- say what you are wearing.

Key words

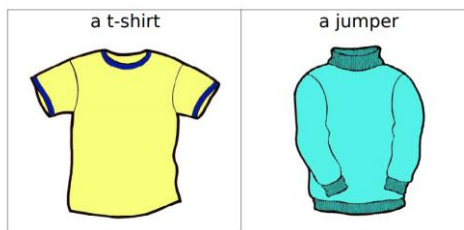
hot, cold, warm, sunny, cloudy, snow, rain, a jacket, warm socks, winter boots, a hoodie, a dress, leggings, a T-shirt, overalls, a rain jacket, rubber boots

Key phrases

What's the weather like? / How's the weather?
It's raining / snowing. It's sunny. It's warm / cold.
What do you wear when it's sunny / cold / raining?
I wear shorts / a winter jacket / rain boots.

Scaffolding

- visual aids: weather picture cards, weather words on display.

Kuva 3 Handbook for bilingual pre-primary education

Kuva 4 Handbook for bilingual education, Grades 1-2, Attachments

Tuokio jatkaa sääteemaa ja yhdistää siihen myös vaatteiden opettelua.

1. Aloitetaan kertaamalla sääsanasto tutun laulun avulla esim. [Super simple songs: How's the weather.](#)
2. Käydään kuvakorttien ([linkki kortteihin](#); grades 1-2, attachments, early autumn) avulla läpi vaatesanastoa. Laitetaan kaikki kuvat esille ja kysytään lapsilta, osaako joku jo jonkin vaatesanan kohdekielellä. Lapset saavat kertoa, mitä osaavat, ja sanat toistetaan yhdessä. Lopuksi toistetaan jäljelle jääneet vaatesanat yhdessä.
3. Pelataan seuraavaksi peliä Would you rather?

Laitetaan sääkortit yhteen pinoon, kuvapuoli lattiaan päin ja tehdään sama vaatekortteille.

Nostetaan ensin yksi sääkortti ja todetaan yhteen ääneen "It's rainy/sunny/cloudy", jätetään sääkortti esille.

Nostetaan kaksi vaatekorttia ja opettaja sanoo "It's sunny, would you rather wear a t-shirt or a jacket?"

Vaatekortteista saattaa nousta täysin kyseiseen säähän sopimattomia vaatteita ja tarkoitus onkin että hassutellaan sanoilla. Myöhemmin voidaan miettiä oikeasti säähän sopivaa pukeutumista.

+ Loppuun voi ottaa lasten jaksamisen mukaan laulun, joko saman kuin aluksi tai uuden esimerkiksi vaateaiheisen [Get Dressed for the Day](#)

Toiminnan arviointi

Kohdekielen osaamista ei tarvitse arvioida, mutta se usein kiinnostaa huoltajia. Lisäksi lasten kehittymisen seuraaminen auttaa myös toiminnan suunnittelussa.

Mitä voisi tarkkailla?

- Ohjeiden seuraamista kohdekielellä (seuraa, ymmärtää, tuottaa)
- Osallistumista kohdekieliseen toimintaan (välttelee, seuraa, osallistuu)
- Sanavaraston/kielitaidon karttumista (tunnistaa, ymmärtää, tuottaa)

LEOPS:n voit kirjata lapsen taitojen mukaisesti esimerkiksi:

Kaksikielinen esiopetus (englanti)

- kuuntelee tarkkaavaisesti
- osallistuu innokkaasti lauluihin
- tervehtii, käyttää rohkeasti englanninkielisiä fraaseja ryhmässä
- muistaa hyvin värejä, numeroita, tervehdyksiä, viikonpäiviä ja sääkuvia

Jos perhe toivoo kaksikielisen esiopetuksen näkyvän myös LEOPS:n tavoitteissa voi siihen kirjata esimerkiksi:

"*Tuetaan uteliaisuutta englannin kielen oppimiseen tarjoamalla monipuolista, toiminnallisuuteen perustuvaa kielikasvatusta, esimerkiksi leikkien, laulujen, lorujen, roolien, liikunnan ja pelien avulla.*"

Lähteet:

Kaksikielinen esiopetus

OPH (2015). Esiopetuksen opetussuunitelman perusteet 2014.
Saatavilla: <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/esiopetus/419551/tiedot>

Bergroth, M. (2015). Kotimaisten kielten kielikylpy. Vaasan yliopiston julkaisut [625]. Saatavilla: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-476-617-3>

Varhainen kielen oppiminen

Common European Framework of Reference for Languages (CERF). (23.5.2024). Council of Europe. <https://www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages/uses-and-objectives>

Helsingin kaupunki (2022b). Helsingin esiopetuksen opetussuunnitelma 2016.
Saatavilla: <https://www.hel.fi/static/liitteet/vaka/Esiopetussuunnitelma-2016.pdf>

OPH. (2014). Kehittyvän kielitaidon taitotasojen kuvaukset. Saatavilla: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/kehittyvan_kielitaidon_asteikko_1.pdf

Kielitietoisuus kaksikielisessä esiopetuksessa

Helsingin kaupunki (2022a). Helsingin varhaiskasvatussuunnitelma 2022.
Saatavilla: https://www.hel.fi/static/liitteet-2019/KasKo/vare/Helsinki_Vasu_FI.pdf

Helsingin kaupunki (2022b). Helsingin esiopetuksen opetussuunnitelma 2016.
Saatavilla: <https://www.hel.fi/static/liitteet/vaka/Esiopetussuunnitelma-2016.pdf>

Lehtonen, H. & Rätty, R. (2018). Kielitietoisia käytänteitä monikielisessä koulussa: kokemuksia toimintatutkimuksesta. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 9(3).
Saatavilla: <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-toukokuu-2018/kielitietoisia-kaytanteita-monikielisessa-koulussa-kokemuksia-toimintatutkimuksesta>

Nurmilaakso M. & Välimäki A-L. (2011). Lapsi ja kieli: Kielellinen kehittyminen varhaiskasvatuksessa. Terveystieteiden tutkimuskeskus THL.
Saatavilla: <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201205085155>

OPH (2019). Varhaiskasvatussuunitelman perusteet 2018.
Saatavilla: <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/varhaiskasvatus/1266381/tiedot>

OPH (2017) Kielitietoinen opetus – kielitietoinen koulu Saatavilla: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/15664-oph-kielitietoinen-opetus-kielitietoinen-koulu_netiversio.pdf

OPH (2015). Esiopetuksen opetussuunitelman perusteet 2014.
Saatavilla: <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/esiopetus/419551/tiedot>

Toiminnan suunnittelu

Helsingin kaupunki (2021). Handbook for bilingual pre-primary education. Saatavilla:
<https://kielet.hel.fi/kielirikasteinen-ja-laajamittainen-kaksikielinen-esiopetus/>

Helsingin kaupunki. (2022). Handbook for bilingual education – English-enriched teaching and learning – Grades 1-2, Attachments, Early Autumn. Saatavilla:
<https://kielet.hel.fi/kielirikasteinen-ja-laajamittainen-kaksikielinen-perusopetus/>

Värinautit (28.5.2024).

<https://drive.google.com/file/d/1DdYLp49nsdnckOYCYZxktlHYo3skXeuCl/view>

Helsinki

Helsingin kaupunki
Kasvatuksen ja
koulutuksen toimiala
Kehittämispalvelut
Helsinki oppii kielillä 6

Työpajankatu 8
00540 Helsinki

kielet.hel.fi
www.hel.fi